

Олена БОКІЙ,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут продовольчих ресурсів НААН,
Україна

ВТРАТИ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ ЧЕРЕЗ ВІЙСЬКОВУ АГРЕСІЮ РФ

Від лютого 2022 року, військова агресія російської федерації в Україні спричинила безпрецедентну гуманітарну та економічну кризу в країні, потік мігрантів, різке падіння купівельної спроможності населення та погіршення логістики постачання продукції.

Військова агресія загострила життєдіяльність населення України та спричинила загрозу продовольчому забезпеченню і продовольчій безпеці в усьому світі [1]. Продовольчий сектор повною мірою відчув наслідки війни. Цілеспрямовано знищено врожаї зернових в Херсонській області та південних регіонах, вигоріли сотні гектарів пшениці, ячменю та інших зернових культур.

Станом на червень 2022 р. Міністерством аграрної політики і продовольства спільно із Центром досліджень продовольства та землекористування KSE Institute було зафіксовано збитків сільському господарстві на суму 4,3 млрд дол. США. Найбільші втрати виникли через знищення або часткове пошкодження сільськогосподарських угідь та незбору врожаю – 2,135 млрд дол. США [2]. Збитки також виникли через пошкодження ірригаційної інфраструктури (вартість заміни якої становила 225 млн дол. США). Виявлено, що орієнтовно 2,4 млн га озимих культур вартістю 1,4 млрд дол. США залишаться незібраними, оскільки обмежено доступ фермерів до угідь через мінування території та військові дії в регіоні. Пошкоджено сільськогосподарську техніку та обладнання, цілеспрямовано знищено зерносховища (збитки оцінювалися в 1,2 млрд дол. США). Вартість загиблих тварин станом на червень 2022 р. становила 136 млн дол. США.

Як стверджує українська природоохоронна група, лише впродовж чотирьох місяців війни, вигоріло 100 тис. га лісів та степів країни [3]. Через активні

пожежі на Кінбурзькій косі та в Херсонській області площа території, яка вигоріла, суттєво збільшилася. Знищені сільськогосподарські угіддя у Дніпропетровській та Запорізькій областях.

Великих збитків нанесено угіддям та лісам у прикордонні полосі, особливо у зоні Полісся. Замінована велика територія країни, в тому числі лісів, сільськогосподарських угідь.

Загальну шкоду оточуючому середовищу розраховано завдяки новим методичним положенням Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. Визначено розмір збитків від забруднення атмосферного повітря, земельних та водних ресурсів внаслідок військової агресії. Орієнтовна сума шкоди становить понад 962 млрд грн. У тому числі шкода ґрунтам та землям перевищує 138 млрд грн, шкода лише від викидів забруднюючих речовин у повітря сягає 823 млрд грн [3].

Необхідно також врахувати збитки продовольчого сектору внаслідок знищення або пошкодження виробничих потужностей харчових підприємств.

Продовольчий сектор зазнав великих втрат через знищені продовольчі склади, зокрема у Житомирській області та Броварському районі Київської області. За даними експертів Торгово-промислової палати України, з українських елеваторів було викрадено близько мільйона тон зерна. Компанія Associated Press оцінила обсяг вкраденого зерна з початку війни не менш як 530 млн дол. США – 4% річного експорту (12,5 млрд дол. США) [4]. Країна втратила 15% зерносховищ .

Через руйнування інфраструктури підприємств, зменшилася кількість вакансій – у першому кварталі 2022 р., за даним сайту Rabota.ua, на одне робоче місце припадало 25 кандидатів. У продовольчому секторі відчувається нестача робочої сили – спеціалістів у сільському господарстві, особливо механізаторів та водіїв, а також на переробних підприємствах, через мобілізацію та вимушену міграцію.

За даними Управління Верховного комісара ООН (УВКБ ООН), війна росії проти України спричинила найбільший від другої світової війни рух біженців.

Майже третина населення України була змушена покинути місце проживання [5]. Станом на кінець вересня 2022 р. статус тимчасового захисту в Європі отримало 4,2 млн чол., кількість внутрішніх переселенців, які подали заявку на реєстрацію, збільшився з 1,5 млн до 4,6 млн осіб. Реальна цифра є значно більшою. Міграція спричинила навантаження на продовольчий сектор, переважно у західній Україні.

Висновки. Продовольчий сектор зазнав значних втрат через збройну агресію російської федерації. Для нормалізації ситуації важливо сприяти безперебійній роботі «зернового коридору» з морських портів – експорту зернових торішнього врожаю до держав Азії, Африки і Європи. Це забезпечить експортні надходження валюти для відбудови країни та подолання світової продовольчої кризи. Необхідно вдосконалити логістичну інфраструктуру, впровадити альтернативні джерела енергії та економити витрати, залучити інвестиції для відродження економіки.

Список використаних джерел

1. Бокій О. В., Мороз М. О. Бокій О. В., Мороз О. М. Ціни на соціально значущу харчову продукцію в умовах надзвичайних викликів. Продовольчі ресурси. 2022. № 18. С. 207 – 218.

2. Мінагрополітики: Загальні збитки від війни в сільському господарстві України сягнули 4,3 млрд дол. США.
<https://www.kmu.gov.ua/news/minagropolitiki-zagalni-zbitki-vid-vijni-v-silskomu-gospodarstvi-ukrayini-syagnuli-43-mlrd-dol-ssha>.

3. Шкода докільню за півроку війни досягла майже 1 трильйона гривень, - Руслан Стрілець. <https://www.kmu.gov.ua/news/shkoda-dovkilliu-za-pivroku-viiny-dosiahla-maizhe-1-tryliona-hryven-ruslan-strilets>.

4. Russia smuggling Ukrainian grain to help pay for puttn’s war.
<https://apnews.com/article/russia-ukraine-putin-business-lebanon-syria-87c3b6fea3f4c326003123b21aa78099>.

5. ООН: Майже третина українців стала біженцями.

<https://www.dw.com/uk/oon-majze-tretina-ukrainciv-stala-bizencami/a-62895126>.

Дарина ВАСЯНОВИЧ,
здобувач вищої освіти ОС «магістр»,
спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Науковий керівник: к.е.н., доцент **Алла ПЕЧЕНЮК,**
кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ВИКЛИКІВ

Початок повномасштабної війни зумовив значні зміни як в житті українського суспільства, так і в державному регулюванні економічних процесів. Значна частина регулятивних процесів забезпечується Кабінетом Міністрів України. Саме до його компетенцій належить виконання законів України та уточнення «правил військового життя» відповідними підзаконними актами. Виходячи з цього, постанови, які ухвалив Кабінет Міністрів України впродовж дії військового стану, можна розглядати з двох аспектів: адміністративні управлінські рішення та регулятивні заходи, спрямовані на оптимізацію економічних процесів.

Основні зміни стосуються питань оборони, забезпечення війська, а також економічних питань таких як: робота бізнесу та оподаткування, встановлення соціальних пільг, гуманітарного забезпечення тощо. Не чекаючи закінчення війни, Кабінет Міністрів розпочав процес реєстрації воєнних збитків та відновлення інфраструктури і житлового фонду. Значна увага приділяється питанням санкцій проти Російської Федерації та Республіки Білорусь.

Загалом за час військового стану ухвалено понад 726 нормативно-правових актів. З них близько 350 документів стосуються організаційних аспектів, решта – розподілу фінансування, а також змін, які не пов'язані